

Përmirësimin e bazës rregullative për sistemet e pagesave, ku është punuar për rishikimin e disa rregulloreve ekzistuese duke synuar përmirësimin e tyre në përputhje me zhvillimet e reja në tregun e pagesave, si edhe me direktivat e Bashkimit Evropian dhe standardet më të mira të bankave qendrore.

Hartimin e dokumentit “Politika për mbikëqyrjen e sistemeve të pagesave”, finalizimi i të cilit u krye në muajt e parë të vitit 2008. Ky dokument synon parashikimin e bazës ligjore, objektivat e mbikëqyrjes, vlerësimin e rreziqeve që ndeshen në sistemet e pagesave, si dhe zbatimin e mbikëqyrjes nëpërmjet monitorimit dhe analizave. Dokumenti parashikon përputhshmërinë e sistemeve të pagesave me parimet themelore të sistemeve me rëndësi sistemike, si edhe bashkëpunimin me departamentet e tjera për zbatimin e politikës së mbikëqyrjes.

Përmirësimin e infrastrukturës së sistemeve të pagesave dhe vlerësimin e sigurisë, për të cilin gjatë vitit 2007 janë aplikuar disa versione të reja të sistemeve, që kanë ndihmuar në përsosjen dhe modernizimin e mëtejshëm të tyre. Gjithashtu, në bashkëpunim me Ministrinë e Financave, është ndërtuar një ndërfaqe për komunikim elektronik midis sistemeve AIPS e AECH dhe programit të Thesarit të Ministrisë së Financave. Kjo lidhje elektronike midis sistemeve do të përshpejtojë komunikimin dhe shlyerjen e pagesave të iniciuara nga Ministria e Financave, si edhe do të minimizojë rrezikun operacional që rrjedh nga hedhja manuale e veprimeve në sistem. Vëmendje i është kushtuar edhe vlerësimin të sigurisë dhe eficiencës së sistemeve. Për qëllime vlerësimi, janë realizuar testime për sigurinë e sistemeve (Back-up për sistemet AIPS dhe AECH). Ndërtimi i një back-up-i në distancë do të përmbushte plotësisht parimin themelor për sigurinë dhe eficiencën e sistemeve, proces i cili mbetet për t’u zbatuar në të ardhmen.

Grumbullimin, përpunimin dhe publikimin e statistikave mbi instrumentet e pagesave në Shqipëri, ku puna është përqendruar në mbledhjen e të dhënave dhe në rritjen e cilësisë së raportimit nga bankat, duke synuar unifikimin e termave dhe të raporteve. Në vijim, puna do të vazhdojë në rishikimin e metodologjisë ekzistuese të raportimit të instrumenteve të pagesave.

Për të plotësuar më tej anën rregullative të një sistemi modern pagesash, ndihet nevoja e hartimit të një ligji të veçantë mbi Sistemin e Pagesave. Gjatë vitit 2008, do të fillojë puna për realizimin e këtij synimi, në bashkëpunim me institucione të tjera dhe me sektorin bankar.

6. ANALIZA “STRESS-TEST”

Analiza “stess-test” tregon se sektori bankar në tërësi paraqitet i mbrojtur nga rreziku i drejtpërdrejtë i kursit të këmbimit, rreziku i drejtpërdrejtë i normës së interesit dhe rreziku i tërthortë i kreditit nëpërmjet ndryshimit të normave të interesit. Për sektorin bankar rreziku i drejtpërdrejtë i kreditit, rreziku i tërthortë i kursit të këmbimit nëpërmjet huadhënies në valutë shfaqet në nivele të përballueshme, ndërkohë që për disa banka të veçanta këto rreziqe paraqiten të rëndësishme.

Aplikimi i metodologjisë “*stress-test*” mbi bilancin e bankave shërben për të zbuluar dobësitë e mundshme me të cilat mund të përballet sistemi ynë bankar, si rezultat i goditjeve ekstreme por të mundshme. Ndër rreziqet e mundshme analizohet rreziku i kursit të këmbimit, rreziku i kreditit, rreziku i normës së interesit si dhe rreziqet indirekte të kreditit nëpërmjet kredidhënies në valutë dhe nëpërmjet luhatjeve të normave të interesit. Në hapësirën informuese 5.1 të këtij raporti jepen më shumë detaje në lidhje me metodologjinë *stress-test*.

Secili prej rreziqeve të përmendura më lart mund të shfaqet më i thelluar ose më pak i thelluar në bazë të cilësive që karakterizojnë sistemin tonë bankar. Kështu, aktualisht pjesa më e madhe e kredidhënies realizohet në valutë të huaj, kryesisht në euro dhe dollarë (afërsisht 73 për qind¹⁷). Rreziku i kursit të këmbimit, që mund të përballet bankat në lidhje me këto kredi është relativisht i kufizuar, pasi një përqindje e lartë e depozitave në sektorin bankar është në valutë dhe raporti i aktiveve në valutë kundrejt pasiveve në valutë është 100 për qind. Në këtë mënyrë, si rezultat i pjesës së konsiderueshme të pozicioneve në valutë në të dyja anët e bilancit, rreziku i drejtpërdrejtë i kursit të këmbimit është më pak i ndjeshëm. Megjithatë, rreziku i tërthortë i kreditit shoqëron kredidhënien në valutë.

Rreziku i kreditit përbën një ndër rreziqet kryesore me të cilat përballet sistemi ynë bankar. Ky rrezik ekziston si rezultat i mundësisë që kredidhënësi të humbasë të gjitha ose një pjesë të rëndësishme të fondeve që ka dhënë kredi, për shkak të paaftësisë paguese të kredimarrësit. Ky rrezik përfaqësohet drejtpërdrejt me raportin e huave me probleme ndaj totalit të huasë së dhënë. Niveli i kredidhënies është rritur ndjeshëm vitet e fundit. Aktualisht, raporti i kredisë ndaj totalit të aktiveve të sistemit bankar është afërsisht 41 për qind.

Një tjetër rrezik ndaj të cilit ekspozohet sistemi bankar është ai i normës së interesit. Ky rrezik lidhet me ndikimin që kanë luhatjet e normës së interesit për monedhat lek, euro dhe dollar, në koston e burimeve të financimit dhe në vlerën e investimeve, dhe në përfundim mbi normën e mjaftueshmërisë së kapitalit dhe nivelin e kapitalit rregullator.

Rreziku i kursit të këmbimit lidhet me ndikimin në rezultatin financiar të një institucioni me një pozicion të hapur valutor të caktuar, si rezultat i lëvizjeve në kursin e këmbimit.

Në vijim, jepen rezultatet e analizës *stress-test* për secilin nga rreziqet e përmendura më sipër. Analiza është realizuar për sektorin bankar në tërësi, për grupet e bankave G1, G2, G3 dhe për secilën nga bankat. Në mënyrë të përmbledhur, rezultatet e analizës jepen në tabelën 19.

6.1. RREZIKU I KURSIT TË KËMBIMIT

Rreziku i kursit të këmbimit vlerëson efektin që sjell mbiqimimi/nënqimimi i monedhës vendase ndaj dy monedhave të huaja kryesore (usd, euro) mbi normën e mjaftueshmërisë dhe kapitalin rregullator.

Një nënçmim i supozuar i monedhës amerikane kundrejt asaj vendase me 50 për qind, do të ulte normën e mjaftueshmërisë së kapitalit të sistemit, me 0.3 pikë përqindjeje. Norma e mjaftueshmërisë së kapitalit për pjesën më të madhe të bankave shënon një rënie, por jo nën nivelin minimal të lejuar prej 12 për qind. Edhe për një goditje më të madhe se 100 për qind, kapitali rezulton në nivele të mjaftueshme për të mbrojtur bankat nga rreziku direkt i kursit të këmbimit. Për sa i përket grupeve, norma e mjaftueshmërisë së kapitalit për grupet G1, G2 dhe G3 bie përkatësisht me 0.5, 0.2 dhe 0.3 pikë përqindjeje, pa paraqitur ndjeshmëri ndaj këtij rreziku.

Për sa i takon nënçmimit të monedhës evropiane (euro) kundrejt monedhës vendase (lek) me 50 për qind, norma e mjaftueshmërisë së kapitalit të sektorit ullet me 0.3 pikë përqindjeje, duke mbetur mbi kufirin minimal të lejuar dhe duke treguar se sektori bankar mbetet i mbrojtur ndaj rrezikut të drejtpërdrejtë të ndryshimit të kursit të euros¹⁸. Përsa i përket grupeve të bankave sipas madhësisë, normat e mjaftueshmërisë së kapitalit për grupet G1, G2 dhe G3 kanë rënë me përkatësisht 1, 0.1 dhe 0.3 pikë përqindjeje, duke mbetur mbi kufirin e lejuar.

Në përfundim, norma e mjaftueshmërisë së kapitalit për sistemin, për grupet G1, G2 dhe G3 rezulton mbi nivelin minimal të lejuar edhe pas aplikimit të një nënçmimi më të lartë se 50 për qind të monedhës amerikane (usd) apo asaj evropiane (euro). Sistemi bankar si dhe banka të veçanta përgjithësisht vlerësohen si të mbrojtura ndaj rrezikut të drejtpërdrejtë të kursit të këmbimit, duke qenë se goditja e aplikuar e një nënçmimi prej 50 për qind, ka pak të ngjarë të ndodhë në realitet.

6.2. RREZIKU I NORMËS SË INTERESIT

Ky test vlerëson ndjeshmërinë e kapitalit rregullator dhe të normës së mjaftueshmërisë, si rezultat i ndryshimit në koston e financimit dhe në vlerën e investimeve (detyrime dhe asete), për shkak të një ndryshimi të normës së interesit. Goditja aplikohet për të treja monedhat; atë vendase, monedhën amerikane dhe atë evropiane. Si normë interesi reference, për çdo monedhë është llogaritur norma mesatare e ponderuar e depozitave të reja dhe e kredive të reja në sistemin bankar. Vlerës aktuale të normës së interesit për monedhat e mësipërme i shtohet një vlerë e caktuar, e cila përbën një goditje të normës së interesit relativisht të madhe¹⁹.

Për një rritje të normës së interesit për monedhën vendase me 3 pikë përqindje, norma e mjaftueshmërisë së kapitalit për sistemin bankar rezulton me një rënie prej 1.7 pikë përqindjeje por duke mbetur përsëri mbi nivelin e lejuar prej 12 për qind. Po kështu, për grupbankat sipas madhësisë, rënia më e madhe e normës së mjaftueshmërisë së kapitalit është më e madhe për G3, me rreth 2.2 pikë përqindjeje, por duke mbetur mbi normën e lejuar. Për banka të veçanta norma e mjaftueshmërisë së kapitalit bie nën nivelin e lejuar prej 12 për qind edhe për goditje më të vogla, dhe si pasojë më të mundshme për të ndodhur. Niveli i rritjes së normës së interesit të lekut, për të cilën preket

niveli minimal i normës së mjaftueshmërisë së kapitalit për një bankë, është 1.25 pikë përqindjeje. Mund të konkludojmë që një goditje, e cila për nga madhësia është pak e mundur të ndodhë në realitet, nuk shkakton probleme në treguesit e mjaftueshmërisë së kapitalit rregullator për sistemin bankar, por banka të veçanta paraqesin një rritje të ekspozimit ndaj rrezikut të normës së interesit në lekë.

Goditja e dytë mat ndikimin mbi kapitalin rregullator të sektorit, të një rritjeje prej 3 pikë përqindjeje të normës aktuale të interesit në monedhën amerikane, e cila si rezultat i goditjes merr vlerën 6.11 për qind (nga 3.11 për qind që është në fund të dhjetorit 2007).

Bazuar në rezultatet e testit, norma e mjaftueshmërisë së kapitalit për sektorin bankar ka shënuar një rënie prej 0.1 pikë përqindjeje, pas aplikimit të goditjes. Grupet e bankave më të ndjeshme kanë rezultuar grupet G1 dhe G3, në të cilat norma e mjaftueshmërisë së kapitalit bie me 0.2 pikë përqindjeje. Megjithatë, ajo mbetet mbi normën minimale të lejuar. Banka të veçanta rezultojnë më të ndjeshme edhe ndaj goditjeve më të vogla të rritjes së normës së interesit; niveli i rritjes së normës së interesit të dollarit amerikan, për të cilën preket niveli minimal i normës së mjaftueshmërisë së kapitalit për çdo bankë, është 2.5 pikë përqindje.

Goditja e tretë mat ndikimin mbi kapitalin rregullator të sistemit të një rritjeje prej 3 pikë përqindjeje të normës aktuale të interesit në monedhën evropiane, e cila si rezultat i goditjes merr vlerën 7.6 për qind (nga 4.6 për qind që është në mars 2008).

Bazuar në rezultatet e testit, kapitali rregullator i sistemit ka pësuar një rënie prej rreth 1.2 miliardë lekësh. Ndërsa norma e mjaftueshmërisë së kapitalit për sistemin ka shënuar një rënie prej 0.4 për qind, duke mbetur gjithësesi mbi nivelin minimal të lejuar. Për sa i përket grupeve sipas madhësisë, norma e mjaftueshmërisë së kapitalit për grupin G1 rritet me 0.2 pikë përqindje, për grupin G3 bie me 0.6 pikë përqindje dhe nuk ndryshon për grupin G2. Theksojmë se norma e mjaftueshmërisë së kapitalit për asnjërin nga grupet nuk bie nën normën e lejuar.

Si përfundim, aftësia e kapitalit rregullator për të mbuluar rrezikun e normës së interesit shfaqet e mjaftueshme për sektorin bankar. Aplikimi i një goditjeje relativisht të madhe mbi normën mesatare të interesit për aktivitetin në lekë, usd dhe euro tregon që norma e mjaftueshmërisë së kapitalit mbetet mbi nivelin e lejuar prej 12 për qind. Megjithatë, për banka të veçanta ekziston një rrezik i moderuar i ndryshimit të normës së interesit në lekë dhe në usd.

6.3. RREZIKU I KREDITIT

Testi i rrezikut të kreditit realizohet mbi bazën e rritjes 100 për qind të kredive me probleme dhe të ndikimit të saj mbi kapitalin rregullator të të gjithë sektorit, dhe të bankave individuale.

Prej këtij testi, rezulton që kapitali rregullator i sektorit bankar ka rënë me rreth 5 miliardë lekë dhe norma e mjaftueshmërisë së kapitalit ka rënë me 1.5 pikë përqindje, duke mbetur mbi nivelin minimal të kërkuar. Për sa i përket grupeve, norma e mjaftueshmërisë së kapitalit paraqitet e ndjeshme për grupet G2 dhe G3, në të cilat bie me përkatësisht 2.2 dhe 1.3 pikë përqindjeje. Edhe pse për grupimet e mësipërme, në të gjitha rastet, norma rezulton mbi kufirin minimal të lejuar, për banka të veçanta norma e mjaftueshmërisë bie nën nivelin 12 për qind, duke treguar se rreziku i kreditit është kryesor për to. Ndaj një goditjeje më të lartë, për shembull rritje e kredisë me probleme me 150 për qind, norma e mjaftueshmërisë së kapitalit rezulton problematike për të njëjtat banka, si në rastin e mësipërm.

Si përfundim, rritja me 100 për qind e kredive me probleme ul nën nivelin e lejuar normën e mjaftueshmërisë së kapitalit për disa banka të veçanta, ndërkohë që ulja e normës së mjaftueshmërisë së kapitalit për sektorin bankar është relativisht e madhe, por jo nën nivelin minimal të kërkuar.

6.4. RREZIKU I TËRTHORTË I KREDITIT NËPËRMJET KREDIDHËNIES NË VALUTË

Ky test mat ndikimin e luhatjeve të kurseve të këmbimit mbi ndryshimin e nivelit të kredive me probleme në valutë, kur kredimarrësit nuk kanë të ardhura në valutë. Aktualisht, kreditë në valutë për kredimarrësit që nuk kanë të ardhura në monedhën që jepet kredia, janë rreth 50 për qind të totalit të kredisë. Ky ndikim llogaritet nëpërmjet ekuacionit të regresionit, që lidh ndryshimin relativ të të ardhurave vjetore me ndryshimin e raportit të kredisë me probleme në valutë. Ndryshimi i të ardhurave vjetore lidhet me ndryshimin e kursit të këmbimit, nëpërmjet raportit të levës e si rrjedhojë, raporti i kredisë me probleme shprehet në funksion të ndryshimit të kursit të këmbimit.

Në këtë mënyrë, nënçmimi i monedhës vendase me 50 për qind kundrejt monedhës euro, ndikon në uljen e normës së mjaftueshmërisë së kapitalit për sistemin bankar me 1.5 pikë përqindje. Për grupet e bankave sipas madhësisë së kapitalit, rënia e normës së mjaftueshmërisë së kapitalit (G1, G2 dhe G3) është përkatësisht 0.6, 2.5 dhe 1.3 pikë përqindje, duke rezultuar gjithsesi mbi nivelin e lejuar. Vlen të theksohet megjithatë, se për banka të veçanta, rreziku i tërthortë i kursit të këmbimit paraqitet relativisht i lartë. Kështu, për goditje të kursit në masën e një nënçmimi mbi 10 për qind, ekzistojnë banka ku norma e mjaftueshmërisë së kapitalit bie poshtë nivelit minimal të kërkuar.

Goditja e dytë, nënçmimi i monedhës vendase me 60 për qind ndaj dollarit amerikan, ndikon në reduktimin e normës së mjaftueshmërisë së kapitalit të sistemit, me 0.2 pikë përqindjeje dhe madhësinë e kapitalit rregullator, me afërsisht 0.6 miliardë lekë. Bankat e veçanta si dhe grupe të ndryshme paraqesin diferenca të papërfillshme pas aplikimit të kësaj goditjeje, përveç grupit G1 ku rënia në normën e mjaftueshmërisë së kapitalit është në masën 0.8 pikë përqindje, por gjithsesi mbeti mbi nivelin e lejuar. Aplikimi i goditjeve më të mëdha jep të njëjtin rezultat.

Si përfundim, sektori bankar shqiptar në total nuk shfaq ndjeshmëri të lartë ndaj rrezikut të tërthortë të kursit të këmbimit si për euron ashtu edhe për usd. Për banka të veçanta megjithatë, rreziku i tërthortë i nënçmimit të monedhës vendase ndaj euros paraqitet relativisht i lartë, për disa prej tyre.

6.5. RREZIKU I TËRTHORTË I KREDITIT NËPËRMJET LUHATJEVE TË NORMAVE TË INTERESIT

Aftësia paguese e kredimarrësve është e lidhur ngushtë dhe me luhatjet e normave të interesit për monedhat përkatëse. Kështu, luhatjet e normave të interesit nuk pakësojnë vetëm kapitalin e bankës në momentin e hendekut të gjerë midis aktiveve dhe pasiveve të ndjeshme ndaj normës së interesit, por rrisin edhe koston e kredisë për kredimarrësit, duke çuar në përkeqësimin e aftësisë së tyre paguese, e për pasojë në rritjen e portofolit të kredive me probleme për bankën. Ky test merr në konsideratë ndikimin e goditjeve të normave të interesit mbi portofolin e kredisë, respektivisht sipas monedhave kyesore euro, usd dhe lek.

Kështu, rritja me 5 pikë përqindje e normës aktuale (mesatare) të interesit për kredinë në euro në nivelin 12.8 për qind, do të shkaktonte rënien e normës së mjaftueshmërisë së sistemit me 0.8 pikë përqindje, duke rezultuar mbi kufirin lejuar. Për grupet e bankave sipas madhësisë, efekti është më i ndjeshëm për bankat e G1 të cilat pësojnë një rënie prej 1.8 pikë përqindje, ndërkohë që rënia në grupet G2 dhe G3 është përkatësisht 0.8 dhe 0.7 pikë përqindje, duke rezultuar mbi nivelin minimal të kërkuar. Megjithatë, për banka të veçanta efektet kanë një variancë të lartë; për disa nga bankat e sektorit, kapitali rregullator është i pamjaftueshëm për të përballuar goditje, të cilat janë më të mëdha se një rritje mbi 1 për qind në normën e interesit të kredisë.

Goditja e dytë, supozon rritjen e normës aktuale (mesatare) të interesit për kredinë në usd, nga 6.9 për qind në 11.9 për qind. Kjo do të shkaktonte rritjen e detyrimeve/borxhit të të gjithë kredimarrësve në usd me 0.39 për qind dhe, për pasojë, rritjen e portofolit të kredisë me probleme të sistemit me gati 3.9 për qind. Kapitali rregullator i sistemit bankar do të pakësohej me 196 milionë lekë dhe norma e mjaftueshmërisë së kapitalit do të binte lehtësisht me 0.1 pikë përqindje. Edhe në nivel grupesh G1, G2, G3, efekti i këtij *shock*-u mbi normën e mjaftueshmërisë së kapitalit është thuajse i pakonsiderueshëm.

Goditja e tretë, rritja me 5 pikë përqindjeje e normës aktuale të interesit për kredinë në monedhën vendase, nga niveli 12.3 për qind në nivelin 17.3 për qind, do të shkaktonte një rënie në normën mjaftueshmërisë së kapitalit të sistemit bankar, me 0.2 pikë përqindjeje. Për grupet e bankave sipas madhësisë dhe sipas origjinës së kapitalit norma e mjaftueshmërisë së kapitalit nuk paraqet ndryshim të rëndësishëm nga kjo goditje.

Si përfundim, rritja me 5 pikë përqindje e normës aktuale të interesit për kreditë në lekë, usd dhe euro, nuk ka efekte të ndjeshme mbi aftësinë e

kapitalit rregullator të sistemit bankar për të mbuluar humbjet që vijnë si pasojë e shtrenjtimit të kredisë për klientët e bankave. Pavarësisht, për banka të veçanta, një rritje më e madhe se 1 për qind e normës së interesit për kreditë në euro do të kërkonte rritjen e kapitalit rregullator, për të përballuar rrezikun e tërthortë të normës së interesit.

Tabelë 19. Rezultate të përmbledhura të analizës “stress-test”.

	Goditjet	Sektori bankar	Grupet sipas madhësisë së aktiveve			Banka të veçanta	
			G1	G2	G3		
Rreziku i kreditit	Rritja 150% e kredive me probleme	Nuk paraqet rrezik	Nuk paraqet rrezik	Nuk paraqet rrezik	Nuk paraqet rrezik	Paraqet rrezik	
	Rritja 100% e kredive me probleme	Nuk paraqet rrezik	Nuk paraqet rrezik	Nuk paraqet rrezik	Nuk paraqet rrezik	Paraqet rrezik	
Rreziku i drejtpërdrejtë i normës së interesit	1. Lekë	Rritje e normës së interesit në lek me 3%	Nuk paraqet rrezik	Nuk paraqet rrezik	Nuk paraqet rrezik	Nuk paraqet rrezik	Paraqet rrezik
		Rritje e normës së interesit në lek me më shumë se 1.25%	Nuk paraqet rrezik	Nuk paraqet rrezik	Nuk paraqet rrezik	Nuk paraqet rrezik	Paraqet rrezik
	2. Usd	Rritje e normës së usd me 3%	Nuk paraqet rrezik	Nuk paraqet rrezik	Nuk paraqet rrezik	Nuk paraqet rrezik	Paraqet rrezik
		Rritje e normës së usd me më shumë se 2.5%	Nuk paraqet rrezik	Nuk paraqet rrezik	Nuk paraqet rrezik	Nuk paraqet rrezik	Paraqet rrezik
	3. Euro	Rritje e normës së interesit në euro me 3%	Nuk paraqet rrezik	Nuk paraqet rrezik	Nuk paraqet rrezik	Nuk paraqet rrezik	Nuk paraqet rrezik
Rreziku i drejtpërdrejtë i kursit të këmbimit	1. Usd	Nënçmim i usd ndaj lekut me 50%	Nuk paraqet rrezik	Nuk paraqet rrezik	Nuk paraqet rrezik	Nuk paraqet rrezik	Nuk paraqet rrezik
	2. Euro	Nënçmim i euros ndaj lekut me 50%	Nuk paraqet rrezik	Nuk paraqet rrezik	Nuk paraqet rrezik	Nuk paraqet rrezik	Nuk paraqet rrezik
Rreziku indirekt i normës së interesit	1. Lekë	Rritje me 5 % e normës së interesit të kredisë në lekë	Nuk paraqet rrezik	Nuk paraqet rrezik	Nuk paraqet rrezik	Nuk paraqet rrezik	Nuk paraqet rrezik
	3. Euro	Rritje me 5 % e normës së interesit të kredisë në euro	Nuk paraqet rrezik	Nuk paraqet rrezik	Nuk paraqet rrezik	Nuk paraqet rrezik	Paraqet rrezik
		Rritje me më shumë se 1% e normës së së interesit të kredisë në euro	Nuk paraqet rrezik	Nuk paraqet rrezik	Nuk paraqet rrezik	Nuk paraqet rrezik	Paraqet rrezik
Rreziku indirekt i kursit të këmbimit	1. Usd	Nënçmimi i lekut ndaj usd me 60%	Nuk paraqet rrezik	Nuk paraqet rrezik	Nuk paraqet rrezik	Nuk paraqet rrezik	Nuk paraqet rrezik
	2. Euro	Nënçmimi i lekut ndaj euros me 50%	Nuk paraqet rrezik ²⁰	Nuk paraqet rrezik	Nuk paraqet rrezik	Nuk paraqet rrezik	Paraqet rrezik
		Nënçmimi i lekut ndaj euros me më shumë se 10%	Nuk paraqet rrezik	Nuk paraqet rrezik	Nuk paraqet rrezik	Nuk paraqet rrezik	Paraqet rrezik

Burimi: Banka e Shqipërisë.